

Üzeyir Hacıbəyli adına Bakı Musiqi Akademiyası

Bu musiqi təhsil ocağı 100 illik bir tarixə malikdir. Əgər demək olarsa, 1 əsrlik yaşı olan bu ali musiqi ocağı Azərbaycanda musiqi tədrisinin mənbəyidir. Bu da Üzeyir bəyin xidmətlərindən bəhrələnir. Belə bilir ki, oxucularımıza bu tədris ocağı barədə qısa bir məlumat vermək yerinə düşər.

Üzeyir Hacıbəyov adına Azərbaycan Dövlət Konservatoriyası (ADK) – Respublikanın ali musiqi təhsilli məktəbidir. Azərbaycan hökumətinin 1921-ci il 26 avqust tarixli qərarı ilə təsis edilmişdir. ADK-nın yaradılması və inkişafında, tədris prosesinin təşkilində, ümumiyyətlə, Konservatoriyanın musiqi həyatında Üzeyir Hacıbəylinin (1939-1948-ci illərdə rektor) müstəsna rolu olmuşdur. ADK-da hələ ilk illərdən milli kadrların hazırlanmasına xüsusi diqqət verilmişdir. Bəstəkarlardan A.Zeynalli, S.Rüstəmov, pianoçulardan K.Səfəraliyeva, V.

Kozlov, dirijor Ə.Həsənov, musiqişünaslardan X.Ağayeva və b. ADK-nın ilk məzunlarından dır. Yarandığı vaxtdan etibarən ADK-nın tədris prosesində ənənəvi Avropa musiqi təhsili sistemi ilə yanaşı, klassik milli musiqi irsinin öyrənilməsinə böyük diqqət verilmişdir. ADK-da bəstəkarlıq-nəzəriyyə, fortepiano, orkestr, vokal şöbələri ilə yanaşı, Şərq şöbəsi – xalq çalğı alətləri ifaçılığı şöbəsi açılmışdı. Sonralar tədris planına Üzeyir Hacıbəylinin işləyib hazırladığı Azərbaycan xalq musiqisinin əsasları kursu daxil edilmişdir. ADK-nın inkişafında müasir Azərbaycan vokal məktəbinin baniləri Bülbül və Ş.Məmmədova, Moskva və Peterburq Konservatoriyalarının yetirmələri olan musiqiçi pedaqoqlar – M.Pressman, İ.Aysberq, B.Karağıçev, L.Ab.S.Bretanitski, G.Şaroyev, M.Brenner və b. böyük rol oynamışlar. ADK-nın inkişaf mərhələlərində müxtəlif ixtisaslar üzrə musiqiçi kadrların hazırlanmasında, xüsusilə

Azərbaycan bəstəkarlarının yeni nösünün yetişməsində, musiqi tədrisinin inkişafı prosesində Q.Qarayevin (1949-1952-ci illərdə rektor), C.Hacıyevin (1957-1969-cu illərdə rektor), K.Səfərəliyevanın, Ə.Abasovun (1953-1957-ci illərdə rektor), E.Nəzirovanın, R.Ataqışiyevin, Z.Bağirovun, M.İsmayılovun, B.Hüseynlinin, S.Ələsgərovun, C.Cahangirovun, S.Hacıbəyovun (1969-1974-cü illərdə rektor), A.Məlikovun, X.Mirzəzadənin, E.Abbasovanın (1977-1991-ci illərdə rektor) F. və X.Qasımovaların, V.Adıgözəlovun və b. mühüm xidmətləri vardır. 1949-cu ildən ADK Üzeyir Hacıbəylinin adını daşıyır. 1994-cü ildən Bakı Musiqi Akademiyası (BMA) adlanır. 2000-ci ildə xalq çalğı alətləri şöbəsi ayrılaraq, Azərbaycan Milli Konservatoriyasının tərkibinə daxil olmuşdur.

Hal-hazırda BMA-ya SSRİ xalq artisti, professor Fərhad Bədəlbəyli rəhbərlik edir. BMA-da təhsil iki pilləlidir: bakalavr və magistr pillələri üzrə Fortepiano, İfaçılıq, Musiqi tarixi və nəzəriyyəsi fakültələrində bəstəkarlıq, musiqişünaslıq, etnomusiqişünaslıq, fortepiano, orqan, vokal, dirijorluq, nəfəsli və simli alətlər ifaçılığı ixtisasları üzrə mütəxəssislər yetişdirilir. ADK-nın nəzdində Ş.Məmmədova adına Opera studiyası, Məktəb studiya, "Şifahi ənənəli

Azərbaycan professional musiqisi və onun yeni istiqamətlərinin tədqiqi: Orqanoloqiya və Akustika" elmi tədqiqat laboratoriyasında elmi laboratoriyaları, "Azərbaycan xalq musiqisinin tarixi və nəzəriyyəsi" kafedrasının tərkibində "Xalq musiqisi kabineti" və s. qurumlar fəaliyyət göstərir. Veb saytın ünvanı: <http://musakademiya.musiqi-dunya.az> ((Muğam ensiklopediyası. Səh.34-35).

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT MUSIQI NƏŞRİYYATI

Üzeyir Hacıbəylinin əbədiyaşar ömrünün izləri ümum Azərbaycan mədəniyyətinin bir çox istiqamətlərində görünməkdədir. Bu istiqamətlərdən bəzilərinə nəzər salaıq:

1942-ci ildə Üzeyir bəyin təşəbbüsü və yaxından iştirakı ilə yaradılmışdır. Orada ilk nəşr olunan əsərlər, 1941-1945-ci illəri tərənnüm edən müharibə mövzusunda həsr olunan kütləvi mahnılar idi. Həmin nəşriyyatda Üzeyir bəyin "Çağırış", "Döyüşçülər marşı", "Ananın oğula nəsihəti", "Şəfqət bacısı", "Yaxşı yol" kimi hərbi-vətənpərvərlik mövzusunda mahnıları, "Sən-siz", "Sevgili canan" qəzəl-romansları, "Arşın mal alan" musiqili komediyasının klaviri, "Arazbarı" əsərinin partiturası və b. əsərlər çap olunmuşdur.

AZƏRBAYCAN DÖVLƏT XORU

Bu gün ölkəmizin musiqi həyatında geniş fəaliyyəti olan və hətta dünya səhnələrində də Azərbaycanı təmsil edən musiqi kollektivlərinin də əsası məhz Üzeyir Hacıbəyli tərəfindən qoyulub.

Azərbaycan Dövlət xoru 1926-cı ildə Üzeyir Hacıbəylinin Konservatoriya tələbələrindən ibarət xor kollektivi yaratmaq cəhdi ilə bağlıdır. Yarımçıq qalmış bu cəhd 1936-cı ildə Filarmoniya nəzdində professional xor kollektivinin yaradılması ilə başa çatdırıldı. Xorun ilk repertuarına Üzeyir Hacıbəyli tərəfindən işlənmiş xalq mahnıları daxil edilmişdi ("Aman nənə", "Ay bəri bax", "Lolo" və s.). Bu dövrdə xor musiqisinin bir sıra janrları da təşəkkül tapmışdı (Ü.Hacıbəylinin "Firdovsi", Q.Qarayevin "Könül mahnısı" kantataları və s.). Xor musiqisinin inkişafında Ü.Hacıbəylinin "Koroğlu" operasındakı monumental xor səhnələrinin, xüsusilə "Çənlibel" xorunun rolu böyükdür. 1938-ci ilədək Azərbaycan Dövlət xoru müstəqil fəaliyyət göstərmiş, 1938-ci ildə rəqs qrupu ilə birləşdirilmişdir ((Üzeyir Hacıbəyli ensiklopediyası. Bakı: Şərq-Qərb, 2008, Səh.20).